Lieta Nr.A42432905
AA43-1005-07/9

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2007.gada 6.decembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja S.Liniņa,
tiesneši I.Amona un U.Bērziņš,

piedaloties pieteicējas - akciju sabiedrības „Lateko Līzings" pārstāvei *M.Z.*, atbildētājas – Latvijas Republikas pusē pieaicinātās Ekonomikas ministrijas pārstāvēm Innai Mackevičai un Ievai Bērziņai un trešajai personai bez patstāvīgiem prasījumiem *J.B.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc akciju sabiedrības „Lateko Līzings" pieteikuma par Ekonomikas ministrijas 2005.gada 12.septembra lēmuma Nr.6100-07/88 atcelšanu, sakarā ar akciju sabiedrības „Lateko Līzings" un Ekonomikas ministrijas apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 27.septembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Patērētāju tiesību aizsardzības centra (turpmāk – PTAC) 2005.gada 5.jūlija lēmumu Nr.1/06-4332 no akciju sabiedrības (turpmāk – AS) „Lateko Līzings" pieprasīts:

[1.1] pārrēķināt procentu maksājumus par kredīta izmantošanu atbilstoši Ministru kabineta 1999.gada 13.jūlija noteikumiem Nr.257 „Noteikumi par patērētāja kreditēšanas līgumu" (turpmāk – Noteikumi Nr.257) un atlīdzināt *J.B.* pārmaksāto naudas summu par kredīta izmantošanu, nodrošināt gada procentu likmes norādīšanu ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos un piedāvātajos līgumu projektos atbilstoši Noteikumu Nr.257 prasībām, tai skaitā procentu maksājumus atbilstoši neapmaksātai aizdevuma daļai;

[1.2] ietvert gan ar *J.B.*, gan ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos un patērētājiem piedāvātajos līgumu projektos atbilstoši Noteikumu Nr.257 11.3. un 12.2.apakšpunktu noteikumiem gan maksājumu summu saskaņā ar kreditēšanas līgumu, gan preces cenu, ja tiek maksāts atbilstoši patērētāja kreditēšanas līgumam;

[1.3] pārtraukt pildīt netaisnīgos 2004.gada 12.oktobra Patērētāja kreditēšanas līguma Nr.L245709 (turpmāk – Līgums) 16.punkta

noteikumus, kas izslēdz *J.B.* tiesības sakarā ar no Līguma izrietošiem strīdiem vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā, kā arī paredz strīdu risināšanu tikai šķīrējtiesā – Baltijas Starptautiskajā šķīrējtiesā vai Neatkarīgajā šķīrējtiesā, kā arī grozīt AS „Lateko Līzings" ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos un patērētājiem piedāvātajos līguma projektos minēto noteikumu, nodrošinot patērētāju izvēles tiesības vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā un patērētāju tiesību aizsardzības iestādēs;

[1.4] novērst patērētāju tiesību pārkāpumu, paredzot Līgumā un nodrošinot *J.B.* tiesības atkāpties no Līguma, kā arī paredzēt šādas tiesības arī ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos, un grozīt AS „Lateko Līzings" patērētājiem piedāvātos līguma projektus.

Par minēto lēmumu AS „Lateko Līzings" iesniedza sūdzību Ekonomikas ministrijā, kas ar 2005.gada 12.septembra lēmumu Nr.6100-07/88 atstāja negrozītu Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2005.gada 5.jūlija lēmumu Nr.1/06-4332.

[2] 2005.gada 19.oktobrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts AS „Lateko Līzings" (turpmāk – pieteicēja) pieteikums par Ekonomikas ministrijas 2005.gada 12.septembra lēmuma Nr.6100-07/88 atcelšanu. Pieteikumā minēti šādi argumenti:

[2.1] *J.B.* (turpmāk arī – Patērētājs) vēlējās iegādāties preci (uzkopšanas sistēmu – „Kirby") un izvēlējās izmantot pieteicējas piedāvātos kreditēšanas pakalpojumus. Līdzējiem vienojoties, tika noslēgts Līgums, kur skaidri norādīta preces cena, kā arī maksājumu grafiks, tostarp maksājumu skaits un biežums, visu maksājumu datumi. Līguma 3.punktā ir noteikta sākotnējā iemaksa, kuru Līguma parakstīšanas dienā samaksā Patērētājs, tādēļ viņam bija dota iespēja pilnvērtīgi izvērtēt Līguma noteikumus, un pieteicēja ir nodrošinājusi iespēju saņemt vispusīgu un pilnīgu informāciju par preci, tās cenu.

Patērētājs un pieteicēja, noslēdzot Līgumu, ir vienojušies, ka Patērētājs par aizdevuma izmantošanu maksās pieteicējai atlīdzību, kā arī noteikuši tās apmēru – 14,4 procentu apmērā no aizdevuma summas.

[2.2] Ne Civillikuma 1754.pants, ne cits Latvijas Republikā spēkā esošs normatīvais tiesību akts nesatur imperatīvas normas, kas paredz procentus aprēķināt no neatmaksātās aizdevuma summas. Līdzēji var pēc savas vienošanās noteikt citu kārtību procentu aprēķināšanai. Līgumā līdzēji skaidri un noteikti vienojās tieši par procentiem no aizdevuma summas.

[2.3] Līguma 13.punkts, kas paredz – gadījumā, ja Aizņēmējs nokavē kārtējo maksājumu vairāk par 30 dienām, Aizņēmējs ir tiesīgs vienpusīgi, pirms termiņa izbeigt Līgumu un pieprasīt Aizņēmēja parāda pirmstermiņa atmaksu. Līgumam izbeidzoties, Aizņēmēja pienākums ir nekavējoties nodot preci Aizdevējam tās turpmākai realizācijai bez tiesas starpniecības un izsoles – ir ietverts Līgumā, lai pasargātu Patērētāju no parādsaistību palielināšanas. Tādējādi nav patiess apgalvojums, ka tas rada būtisku

neatbilstību starp Līgumā noteiktajām līgumslēdzējpušu tiesībām un pienākumiem par sliktu Patērētājam. Turklāt Līguma 13.punktā noteiktās pieteicējas tiesības ir nosacītas, tas ir, pieteicēja nevar tās izlietot patvaļīgi, pēc saviem ieskatiem, bet tikai gadījumos, ja Patērētājs ilglaicīgi nepilda Līguma noteikumus.

[2.4] Tā kā Patērētājs brīvprātīgi noslēdza Līgumu ar pieteicēju un visi Līguma punkti tika apspriesti pirms tā noslēgšanas, tajā ir atspoguļota Patērētāja griba. Pirms Līguma noslēgšanas pieteicēja vienojās ar Patērētāju par Līguma noteikumiem. Līguma 16.punktā līdzēji labprātīgi vienojās par kārtību, kādā tiks izskatīti strīdi kādā no šķīrējtiesām. Patērētājs apzinājās savas rīcības sekas un labprātīgi atteicās no savu subjektīvo tiesību aizsardzības tiesā, kā savu tiesību aizsardzības formu izvēloties vienu no Līgumā minētajām šķīrējtiesām, jo šķīrējtiesā lietas izskata ātrāk nekā vispārējās jurisdikcijas tiesās, kur lietas izskatīšana var ilgt gadiem tiesu noslogotības dēļ.

Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi – ja vien atteikšanās notikusi pēc brīvas gribas, tā nav pretrunā ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.pantu, jo sevišķi tādēļ, ka indivīdam un justīcijas sistēmai (no atteikšanās izriet nenoliedzamas priekšrocības.

[3] Ekonomikas ministrija (turpmāk arī – atbildētāja) rakstveida paskaidrojumā norāda, ka neatzīst pieteikumu turpmāk norādīto apsvērumu dēļ:

[3.1] Pieteicēja ir Līgumā iekļāvusi noteikumus, kas ir pretrunā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likumu (turpmāk – PTAL) un Noteikumiem Nr.257. Pieteicēja Līgumā norādījusi tikai cenu, par kuru prece tiek piedāvāta par tūlītēju samaksu (Ls 1200), taču nav norādījusi cenu, kas veidojas, saskaitot maksājumu grafikā norādītos maksājumus (Ls 1313,76). Tādējādi šādi Līguma noteikumi ir pretrunā ar Noteikumu Nr.257 12.2.apakšpunktu un PTAL 3.panta 3.punktu.

[3.2] No Līguma 7.punktā ietvertā maksājumu grafika redzams, ka procentu maksājumi katru mēnesi aprēķināti no vienas un tās pašas summas – Ls 42,50, lai gan pamatparāds (tajā brīdī faktiski esošais) ar katra mēneša maksājumu samazinās, tātad būtu jāsamazinās arī procentu maksājumiem, taču no Līguma 7.punkta tas neizriet.

[3.3] PTAL 25.panta ceturtās daļas 6.punkta noteikumi paredz PTAC tiesības izvērtēt arī jau parakstītus līgumus, kas noslēgti ar patērētājiem. Šajā gadījumā PTAC pamatoti konstatējis patērētāja tiesību pārkāpumu no pieteicējas puses, kas Līgumā norādījusi nepareizu gada procentu likmi – 14,4 procenti, lai gan faktiskā procentu likme ir apmēram 29 procenti. Norādot nepareizu procentu likmi, pieteicēja ir maldinājusi *J.B.* un nav nodrošinājusi Patērētājam iespēju pārliecināties par pakalpojuma izdevīgumu un iegūt pilnīgu un patiesu informāciju par pakalpojumu.

[3.4] Līguma 13.apakšpunkts paredz pieteicējai vienpusējas tiesības atkāpties no Līguma, savukārt Patērētājam atkāpšanās tiesības Līgumā nav paredzētas, tādējādi šis Līguma apakšpunkts ir pretrunā ar PTAL 5.pantā nostiprināto līgumslēdzējpušu tiesiskās vienlīdzības principu.

Nepamatots ir pieteicējas apgalvojums, ka šāds Līguma noteikums aizsargā Patērētāja materiālās intereses. No lietas materiāliem izriet gluži pretējais – Patērētājs 2005.gada 20.aprīlī vērsies pie pieteicējas ar iesniegumu, kurā norādījis, ka veselības un materiālā stāvokļa pasliktināšanās dēļ nespēs pildīt uzņemtās saistības, taču pieteicēja atteikusies preci atpirkt. Ņemot vērā to, ka Patērētājam Līgumā nav paredzētas atkāpšanās tiesības un pieteicēja atteicās atpirkt preci un izbeigt Līgumu, pieteicēja joprojām var turpināt aprēķināt līgumsodu un likumiskos procentus par katru kavēto dienu.

[3.5] Nepamatots ir pieteicējas apgalvojums, ka, parakstot Līgumu, Patērētājs labprātīgi atteicies no savu tiesību aizstāvēšanas vispārējās jurisdikcijas tiesā. Šādu Līguma noteikumu Patērētājam, atrodoties izdevīgākā pozīcijā, uzspiedusi pieteicēja, iekļaujot to iepriekš sastādītajā Līgumā un neinformējot, ka Patērētājam ir tiesības atteikties no šķīrējtiesas klauzulas.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2006.gada 15.septembra lēmumu *J.B.* piešķirts trešās personas bez patstāvīgiem prasījumiem statuss.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 27.septembra spriedumu AS „Lateko Līzings” pieteikums apmierināts daļēji.

Atcelts Ekonomikas ministrijas 2005.gada 12.septembra lēmums Nr.6100-07/88 daļā par pienākumu uzlikšanu: 1) veikt procentu pārrēķinu patērētāju kreditēšanas līgumā Nr.L245709, kas noslēgts ar *J.B.*, un atlīdzināt *J.B.* pārmaksāto naudas summu par kredīta izmantošanu; 2) paredzēt patērētāju kreditēšanas līgumā Nr.L245709 *J.B.* atkāpšanās tiesības, kā arī paredzēt šādas tiesības arī ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos, un grozīt AS „Lateko Līzings” patērētājiem piedāvātos līguma projektus.

Noraidīts pieteikums par Ekonomikas ministrijas 2005.gada 12.septembra lēmuma Nr.6100-07/88 atcelšanu daļā, kas uzliek par pienākumu AS „Lateko Līzings” visos līgumos norādīt gada procentu likmi, maksājumu summu un preces cenu, ja tiek maksāts ar atliktajiem maksājumiem.

Izbeigta tiesvedība daļā par Ekonomikas ministrijas 2005.gada 12.septembra lēmuma Nr.6100-07/88 atcelšanu daļā par šķīrējtiesas klauzulas izslēgšanu no visiem līgumiem.

Spriedums pamatots ar šādiem apsvērumiem:

[5.1] No PTAL 25.panta astotās daļas noteikumiem izriet, ka PTAC ir tiesīgs pieņemt lēmumu par aizliegumu, ne tikai aizsargājot kolektīvās

intereses, bet arī saistībā ar viena patērētāja interesēm. Praksē tas noved pie kompetences sadursmes, jo PTAC sāk daļēji pildīt tiesas funkcijas. Tādejādi veidojas situācija, ka strīds par konkrēta līguma punkta izpildi var tikt risināts gan vispārējās jurisdikcijas tiesā, gan administratīvajās tiesās. Arī konkrētās lietas ietvaros PTAC administratīvais akts regulē jautājumus, kas skatāmi vispārējās jurisdikcijas tiesā prasījuma kārtībā.

Izskatot *J.B.* iesniegumu, PTAC nevērtē iesniegumu tā norādītajās robežās, bet pastāvīgi pārbauda līguma punktus. Līdz ar to PTAC lemj par līguma saistību, neņemot vērā, ka patērētājs nav lūdzis to darīt.

[5.2] Lietā nav strīda par faktu, ka Līgumā norādītās procentu likmes (14,4 procenti) aprēķins nav veikts atbilstoši Noteikumiem Nr.257 (tādā gadījumā procentu likme būtu 29 procenti).

PTAL normas ir atzīstamas par speciālajām normām attiecībā pret Civillikumu. Saskaņā ar APL 15.panta septīto daļu, ja konstatē pretrunu starp vienāda juridiska spēka vispārējo un speciālo tiesību normu, vispārējo tiesību normu piemēro tiktāl, ciktāl to neierobežo speciālā tiesību norma. Līdz ar to būtu pamats piemērot Noteikumu Nr.257 20.punktu, kas ir atzīstams par speciālo tiesību normu attiecībā pret Civillikumu.

Vienlaicīgi tiesa atzīst, ka viena līguma punkta analīze, atrauta no pārējo līgumu punktu analīzes, nav tiesiski pamatota, jo līguma punkti ir savstarpēji saistīti.

[5.3] Tiesa atzīst, ka PTAC kompetencē, ievērojot normatīvo aktu prasības par gada procentu likmes uzrādīšanu konkrēta līguma ietvaros, bija tiesības pieņemt tikai konstatējošu aktu (piemēram, ka Līguma 6.punkts ir atzīstams par maldinošu).

Lēmuma sadaļa, kas paredz uzlikt pienākumu pieteicējai nodrošināt gada procentu likmes norādīšanu ar patērētājiem noslēgtajos līgumos (tai skaitā *J.B.*) un piedāvātajos līguma projektos, tiesa atzīst par pamatotu, jo normatīvajos aktos šāda prasība ir tieši norādīta.

[5.4] Lēmums paredz atlīdzināt *J.B.* pārmaksāto naudas summu. Lai varētu konstatēt pienākumu maksāt, atbildētājai bija jākonstatē, ka ir notikusi pārmaksa. Atbildētāja nav ieguvusi informāciju par veiktajiem maksājumiem un nav faktiski konstatējusi, ka maksājumi ir jāveic pieteicējai, līdz ar to secinājums nav pamatots. Tiesa atzīst, ka PTAC kompetencē neietilpa lemt par saistību izpildi.

[5.5] Noteikumu Nr.257 11.3 un 12.2 punktu paredz, ka kreditēšanas līgumā ir jānorāda gan maksājumu summa, gan preces cena, ja tiek maksāts atbilstoši patērētāja kreditēšanas līgumam.

Tiesa atzīst, ka Līgumā minētās summas nav norādītas, līdz ar to var pieņemt, ka līdzīgi trūkumi ir arī citos līgumos.

Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka prasība ietvert maksājumu kopsummu un preces cenu, ja tā tiek pirkta ar atliktajiem maksājumiem *J.B.* līgumā un citos līgumos, ir pamatota ar likuma normām.

[5.6] Ja spēkā paliek lēmuma daļa, kas paredz veikt procentu pārrēķinu, tad arī attiecīgais punkts *J.B.* Līgumā ir atzīstams par neskaidru (līdz ar to ir atceļams).

[5.7] PTAC lēmuma 4.sadaļa paredz, ka pieteicējai jānovērš patērētāju tiesību pārkāpums un jāpapildina Līgums ar noteikumiem, kas nodrošina *J.B.* tiesības atkāpties no līguma.

Tiesa atzīst, ka lēmuma formulējums nav pietiekami konkrēts, jo nav noteikts, kāds pārkāpums ir jānovērš un pie kādiem nosacījumiem ir jāparedz atkāpšanās tiesības.

Savukārt Ekonomikas ministrijas lēmums pamatojums ir nepilnīgs, jo nekonkretizē tiesisko situāciju, kura ir jāregulē.

[5.8] Noteikumu Nr.257 11.8 punkts paredz, ka līgumā ir jāietver kreditēšanas līguma atcelšanas noteikumi. Tomēr šajā normatīvajā aktā nav noteikts, kādās situācijas un kādi tiesiskās aizsardzības līdzekļi ir piemērojami. Līdz ar to tiesību normai nav vajadzīgās konkretizācijas līmeņa, lai to varētu piemērot.

Konkretizēt tiesiskās aizsardzības līdzekļus ir Latvijas Republikas, nevis pieteicējas pienākums.

[5.9] Pieteicēja ir sniegusi kreditēšanas pakalpojumu, nevis pārdevusi preci (dzīvokļa uzkopšanas iekārtu). Līdz ar to *J.B.* nav tiesību prasīt, lai pieteicēja pieņemtu virtuves uzkopšanas iekārtu, bet tikai prasīt, lai tā pieņemtu aizdevuma summas apmaksu pirms laika. Aizdevuma pirmstermiņa apmaksas gadījumā tiek lietots jēdziens „saistību pirmstermiņa izpilde" nevis „atkāpšanās no līguma"

[5.10] Tiesa konstatē, ka *J.B.* iesniegumā norādītais lūgums uzlikt pieteicējai pienākumu pieņemt telpu uzkopšanas sistēmu „Kirby" un atbrīvot no Līguma saistību tālākas izpildes, nav pamatots, jo pieteicēja ir nevis preces piegādātājs, bet kreditēšanas pakalpojuma sniedzējs.

[5.11] Apkopjot iepriekš minēto, tiesa konstatē, ka PTAL 25.panta astotās daļas pirmais punkts paredz tiesības pieņemt lēmumu par aizliegumu konkrēta līguma ietvaros. Tiesas ieskatā iestāde šīs tiesības var izmantot, tikai saņemot atbilstošu iesniegumu – aizlieguma prasību (ievērojot iesniegumā ietvertā prasījuma robežas), un tikai tādā gadījumā, ja personai ir apgrūtinātas iespējas izmantot likumā paredzētos aizsardzības līdzekļus (prasības celšana vispārējās jurisdikcijas tiesā par līguma punkta atzīšanu par spēkā neesošu). Pārējos gadījumos iestādes rīcība aprobežojas ar konstatējoša akta izdošanu, kas satur norādi par konstatētajiem pārkāpumiem.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 27.septembra spriedumu AS „Lateko Līzings" iesniedza apelācijas sūdzību, kurā lūgts atcelt Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 27.septembra spriedumu daļā, ar kuru atstāts negrozīt Ekonomikas ministrijas 2005.gada 12.septembra lēmums Nr.6100-07/88 daļā, kas uzliek par pienākumu pieteicējai nodrošināt gada procentu likmes norādīšanu ar citiem

patērētājiem noslēgtajos līgumos, tai skaitā samazinot procentu maksājumus atbilstoši neapmaksātai aizdevuma daļai (turpmāk arī – Pienākums 1), un ietvert gan ar *J.B.*, gan ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos gan maksājumu summu saskaņā ar kreditēšanas līgumu, gan preces cenu, ja tiek maksāts atbilstoši patērētāja kreditēšanas līgumam (turpmāk arī – Pienākums 2).

Apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem apsvērumiem:

[6.1] Pienākumu 1 un Pienākumu 2 ir jāvērtē no diviem aspektiem (ko pirmās instances tiesa nav darījusi), proti, a) vai iestādes administratīvajā aktā uzliktā pienākuma formulējums ļauj adresātam nepārprotami izsecināt no viņa gaidīto rīcību, lai izpildītu uzlikto pienākumu, un vai tas ir izpildāms tikai ar adresāta darbību; b) vai ar Pienākuma 1 un/vai Pienākuma 2 izpildīšanu tiek sasniegts leģitīmais mērķis un sabiedrības interešu ieguvums ir lielāks par privātpersonas tiesību aizskārumu un vai iestādes izdotais administratīvais akts atbilst APL noteikumiem un citām tiesību normām.

[6.2] Pieteicējai uzlikto pienākumu „nodrošināt gada procentu likmes norādīšanu ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos", „tai skaitā samazinot procentu maksājumus atbilstoši neapmaksātai aizdevuma daļai", „ietvert gan ar *J.B.*, gan ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos" formulējumi nedod skaidru norādi, kāda rīcība ir gaidāma no pieteicējas. Minētie vārdi „nodrošināt" un „ietvert" apzīmē procesa beigu rezultātu, tātad šādiem noteikumiem jābūt iestrādātiem kreditēšanas līgumos.

Nav saprotama arī pieteicējai ar administratīvo aktu uzliktā pienākuma daļas attiecībā uz procentu maksājumu samazināšanu atbilstoši neapmaksātai aizdevuma daļai jēga un būtība, īpaši ņemot vērā tiesas nolēmumu atcelt uzlikto pienākumu veikt procentu pārrēķinu ar Patērētāju noslēgtajā Līgumā un atlīdzināt pārmaksāto naudas summu par kredīta izmantošanu.

Ievērojot minēto, pieteicēja secina, ka ar administratīvo aktu tai uzliktie pienākumi ir nekonkrēti, to formulējumi ir neskaidri un līdz ar to nav izpildāmi.

[6.3] Tiesa, taisot spriedumu, nav noskaidrojusi, vai iestāde, izdodot administratīvo aktu, ir apsvērusi tā izdošanas lietderību un ir pareizi piemērojusi tiesību normas.

Pieteicēja piekrīt, ka kolektīvo interešu aizsardzības labad pienākumu daļa, kas paredz gada procentu likmes norādīšanu patērētājiem piedāvātajos līgumu projektos, maksājumu summas un preces cenas ietveršanu patērētājiem piedāvātajos līgumu projektos, ir pamatota un lietderīga. Tomēr nav saprotama prasība pārskatīt jau noslēgtos līgumus, jo tādējādi netiks palielināts patērētāju no kreditēšanas līgumiem izrietošo tiesību apjoms, tādējādi patērētājiem netiks dotas papildu priekšrocības, ne arī nodrošinātas kādas citas garantijas.

Vērtējot PTAL un Noteikumu Nr.257 normas, var secināt, ka likumdevējs ir gribējis radīt tiesisku vidi patērētāja tiesību nodrošināšanai attiecībā uz vispusīgas un pilnīgas informācijas saņemšanu patērētāja kā

pakalpojuma saņēmēja izvēles izdarīšanai pirms attiecīgā pakalpojuma saņemšanas. Bet, ja patērētājs savu izvēli ir izdarījis, ir saņēmis pakalpojumu un neapstrīd noslēgtā līguma noteikumus, bet pienācīgi pilda to, nav skaidrs, kādu mērķi vēlas sasniegt iestāde, uzliekot par pienākumu pieteicējai iejaukties ar patērētājiem jau nodibinātās attiecībās un nodrošināt viņus ar informāciju, kurai līguma izpildes gaitā faktiski nav nozīmes. Gan gada procentu likmes, gan maksājumu summas un preces cenas norādīšanai ir informatīva nozīme.

[6.4] Pēc pieteicējas domām, katrs konkrētais jau noslēgtais patērētāju kreditēšanas līgums var tikt uzskatīts par individuālo līgumu, un katram patērētājam ir iespēja un tiesības aizstāvēt savas intereses.

[7] Apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 27.septembra spriedumu ir iesniegusi arī Ekonomikas ministrija, uzskatot to par atceļamu daļā, ar kuru atcelts Ekonomikas ministrijas 2005.gada 12.septembra lēmums Nr.6100-07/88 daļā par pienākuma uzlikšanu pieteicējai veikt procentu pārrēķinu patērētāju kreditēšanas līgumā Nr.L245709, kas noslēgts ar *J.B.*, un atlīdzināt *J.B.* pārmaksāto naudas summu par kredīta izmantošanu.

Apelācijas sūdzībā norādīti šādi argumenti:

[7.1] Tiesa spriedumā nepamatoti norādījusi, ka individuāla līguma spēkā esamība ir pietiekami efektīvi aizsargājama vispārējās jurisdikcijas tiesās. Tāpat tiesa izteikusi viedokli, ka PTAC funkcijās neietilpst saistošu lēmumu pieņemšana individuālo strīdu lietās, bet tikai konstatējošu administratīvo aktu izdošana. Tiesa savu viedokli nav pamatojusi ar normatīvajiem aktiem, bet tikai ar secinājumu, ka PTAL normas nesaskan ar Eiropas Padomes 1993.gada 5.aprīļa direktīvas 93/13/EEK „Par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos" (turpmāk – Direktīva) vācu valodas tekstu.

Šāda pieeja nav pieļaujama, jo visas dalībvalstu valodas atzīstamas par Eiropas Savienības oficiālajām valodām, un visiem Direktīvas tulkojumiem līdz ar to ir vienāds spēks. Ekonomikas ministrija turklāt norāda, ka Direktīvas angļu valodas tekstā, tāpat kā latviešu valodā, lietots jēdziens „kompetentas pārvaldes iestādes", tādēļ tiesa patvaļīgi un bez jebkāda pamatojuma izdarījusi secinājumu, ka par vienīgo pareizo variantu atzīstams Direktīvas teksts vācu valodā, uz ko arī pamatojusi savu spriedumu, ignorējot Latvijas Republikā spēkā esošās tiesību normas PTAL un citos normatīvajos aktos, kas regulē patērētāju tiesību aizsardzību.

[7.2] Latvijā, pārņemot Direktīvu, ir izvēlēta pieeja, kas nodrošina patērētājam iespēju ar iesniegumu vērsties valsts pārvaldes iestādē – PTAC, kas pieņem saistošu lēmumu, tādējādi nodrošinot efektīvu patērētāju tiesību aizsardzību.

Patērētāju tiesības nevar būt efektīvas, ja to piemērošanas mehānisms nebūs efektīvs. Privātās tiesības paredz to, ka pats patērētājs realizēs savas tiesības, bet jāņem vērā, ka patērētāja tiesības var tik aizskartas. Tāpat arī

patērētājiem var trūkt resursu, lai varētu veikt kādas darbības savu tiesību aizsardzībai, vai arī šķist, ka tiesību pārkāpuma novēršana nav pūļu vērta. Līdz ar to privātās tiesības nespēj pilnībā nodrošināt patērētāju tiesību realizāciju un ir nepieciešams tās realizēt ar kāda cita palīdzību. Tādējādi patērētāja individuālo un kolektīvo tiesību aizsardzībā ir nepieciešams „spēcīgāks" līdzeklis, kas nav panākams ar vispārējās jurisdikcijas tiesu procesa starpniecību. Līdz ar to nozīmīgs ir valsts iestāžu darbs, kas veic šo tiesību ievērošanas uzraudzību.

[7.3] PTAL 25.panta ceturtās daļas 6.punkta noteikumi piešķir PTAC funkcijas veikt patērētāju tiesību ievērošanas uzraudzību ar patērētājiem noslēgtajos līgumos un, konstatējot netaisnīgus līguma noteikumus, pieprasīt pārtraukt to pildīšanu, ne tikai pamatojoties uz patērētāja iesniegumu, bet arī pēc savas iniciatīvas.

PTAL 25.panta septītās daļas noteikumi pilnvaro PTAC gan individuālo, gan kolektīvo pārkāpumu gadījumos pieņemt saistošu lēmumu. Tāpēc tiesas spriedumā konstatētais, ka PTAC individuālo pārkāpumu gadījumos ir tiesības pieņemt tikai konstatējošu administratīvo aktu, ir pretrunā ar normatīvajos aktos noteikto, turklāt nekādā veidā nevar nodrošināt efektīvu patērētāja tiesību aizsardzību.

[7.4] PTAC, saņemot Patērētāja iesniegumu un tam pievienoto Līgumu, atbilstoši savai kompetencei izvērtēja Līguma noteikumus un pieņēma lēmumu attiecībā uz netaisnīgiem līguma noteikumiem. Gan ar PTAC, gan Ekonomikas ministrijas lēmumu pieteicējai uzliktais tiesiskais pienākums ir pārtraukt pildīt netaisnīgos Līguma noteikumus, kas saskaņā ar PTAL 6.panta trešo daļu pretēji labticīguma prasībām rada būtisku neatbilstību Līgumā noteiktajās līdzēju tiesībās un pienākumos par sliktu Patērētājam.

[7.5] Gan PTAL 6.panta piektajā daļā, gan tiesību doktrīnā ir nostiprināts viedoklis, ja pakalpojuma sniedzējs piedāvājis patērētājam standarta līgumu, bet pēc pārrunām līgums tika parakstīts bez jebkādām izmaiņām, līguma noteikumi ir uzskatāmi par savstarpēji neapspriestiem un uz tiem attiecas Direktīvas prasības.

Šajā gadījumā Līguma noteikums, kas paredz procentu aprēķināšanu no sākotnējās aizdevuma summas, nevis no atlikušās summas uz katru perioda sākumu, ir pretējs labticīguma prasībām. Pieteicēja šādu noteikumu, kur procentu aprēķināšanas kārtību nosaka datorprogramma, vienpusēji uzspiedusi Patērētājam.

No Civillikuma 1753. un 1754.panta secināms, ka Patērētājam ir jāmaksā procenti tikai no galvenā parāda, kas nozīmē, ka katru mēnesi atbilstoši galvenā parāda summai jeb neapmaksātajai daļai no kopējās darījuma summas, kas katru mēnesi samazinās, ir jāpārrēķina maksājamo procentu par aizdevuma izmantošanu summa.

[7.6] Pašreizējā Līguma noteikuma redakcija, kas paredz, ka procentus aprēķina no sākotnējās aizdevuma summas, nostāda Patērētāju neizdevīgā stāvoklī un ļauj pieteicējai ar vienpusēji izstrādātiem un

neapspriestiem līguma noteikumiem netaisni iedzīvoties uz patērētāju rēķina, liekot atmaksāt procentus par neesošu parādu.

Tiesa, nepiemērojot PTAL normas, pieļāvusi kļūdas, kas var novest pie tā, ka Latvijā praksē nebūs ieviestas un nepareizi tiks piemērotas Direktīvas prasības, kas paredz, ka ar patērētāju noslēgta līguma netaisnīgi noteikumi nav spēkā.

[7.7] Par nepamatotu atbildētājs atzīst tiesas secinājumu, ka Ekonomikas ministrija nav konstatējusi, ka Patērētājs ir veicis pārmaksu. Tiesa spriedumā atzinusi, ka pieteicēja ir piemērojusi 29 procentu likmi. Savukārt PTAC un Ekonomikas ministrija savos lēmumos secinājusi, ka maksājumi aprēķināmi, piemērojot 14,4 procentu likmi. Tādējādi nevar tikt apšaubīts fakts, ka no Patērētāja veiktajiem maksājumiem pēc 29 procentu likmes ir izveidojusies pārmaksa.

[7.8] Nepamatots ir tiesas secinājums, ka PTAC kompetencē neietilpa lemt par saistību izpildi. Atbilstoši PTAL 25.panta ceturtās daļas 4.punkta un astotās daļas 1.punkta noteikumiem, konstatējot, ka netaisnīga līguma noteikuma ietekmes rezultātā patērētājs ir izdarījis pārmaksu, PTAC kompetencē ietilpst pieprasīt pārkāpuma seku novēršanu, tas ir, pārmaksātās summas atmaksu Patērētājam.

[8] Tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā par Ekonomikas ministrijas apelācijas sūdzību pieteicēja norāda, ka uzskata šo apelācijas sūdzību par nepamatotu un noraidāmu šādu motīvu dēļ:

[8.1] Ņemot vērā to, ka neviens Latvijas Republikā spēkā esošs normatīvais tiesību akts nesatur imperatīvu normu, kas paredz procentus aprēķināt no neatmaksātās aizdevuma summas, un neaizliedz, līdzējiem savstarpēji vienojoties, noteikt citu procentu aprēķināšanas kārtību, un to, ka labprātīgi pēc abu pušu saskanīga gribas izteikuma tika panākta vienošanās par procentu aprēķināšanu un samaksu tieši no Līgumā definētās aizdevuma summas, nav saprotama atbildētāja atsauce uz Civillikuma 1753. un 1754.pantu. Atsaukšanās uz Civillikuma 1508.pantu arī ir aplama, jo, vadoties pēc Līguma noteikumiem, nav iespējams iztulkot dažādi to, kas ir skaidri izteikts.

[8.2] Atbildētājs nepareizi interpretē PTAL 25.panta ceturtās daļas 6.punktu, uzskatot, ka tas ļauj PTAC konstatēt netaisnīgos Līguma noteikumus un pieprasīt pārtraukt šo noteikumu pildīšanu, pamatojoties uz patērētāja iesniegumu, un arī pēc savas iniciatīvas. To, ka šī norma nedod minētās tiesības, apstiprina PTAL 25.panta astotās daļas noteikumi.

Patērētāja nostādīšanas neizdevīgā stāvoklī un labticīguma prasību pārkāpuma konstatēšana ir subjektīvs vērtēšanas process, kuru likumdevējs ir gribējis uzticēt PTAC, jo īpaši, vadoties no PTAL normām, tas nav ne PTAC uzdevums, ne arī funkcija.

[8.3] Atbildētāja norāde, ka Līgums tādēļ, ka ir sastādīts jau iepriekš un patērētājam nav bijusi iespēja iespaidot tā saturu, ir atzīstams par savstarpēji neapspriestu, pieteicējasprāt, neizdevīgā stāvoklī nostāda pašu pakalpojuma

sniedzēju. Atbildētāja sniegtā tiesību normu interpretācija ļauj secināt, ka neatkarīgi no tā, ko pakalpojuma sniedzējs būtu izdarījis vai pat būtu gribējis izdarīt, aizstāvot savas tiesības un intereses saistībā ar līguma noteikumu apspriešanas pierādījumiem, PTAC jebkurā gadījumā būs tiesīgs uzskatīt, ka līguma noteikumi līdzēju starpā nav apspriesti.

Pieteicēja, piedāvājot Līguma projektu Patērētājam noslēgšanai, ir ievērojusi Patērētāja tiesības, izskaidrojot Līguma noteikumus. To apliecina Līguma 15.punkts, kas paredz, ka, parakstot Līgumu, puses apstiprina, ka tas noslēgts labprātīgi, bez maldības, ka Līguma teksts un būtība līdzējiem ir saprotama un pieņemama.

Patērētāja piekrišanu Līguma noteikumiem un nevēlēšanos tos mainīt apliecina tas, ka Patērētājs savā iesniegumā (pēc kura saņemšanas PTAC ir uzsācis Līguma noteikumu izvērtēšanu) PTAC nav minējis, ka Līguma noteikumi nav tikuši apspriesti ar viņu un viņam tie nav saprotami. Tādējādi apgalvojums, ka Līguma noteikumi ir netaisnīgi un ka Patērētājam ir piedāvāts tipveida kreditēšanas līgums, kā rezultātā Patērētājam nebija iespējas ietekmēt attiecīgā līguma noteikumus, ir nepatiess. Tieši patērētājs ir tas, kura griba tiek ņemta vērā, slēdzot līgumu.

[8.4] Apmierinot atbildētāja apelācijas sūdzību un tādējādi uzliekot pieteicējai par pienākumu pārrēķināt procentu maksājumus par kredīta izmantošanu atbilstoši Noteikumiem Nr.257 un atlīdzināt Patērētājam pārmaksāto naudas summu par kredīta izmantošanu, nav skaidra pieteicējas tālākā iespējamā rīcība, jo minētie noteikumi neparedz procentu aprēķināšanas kārtību, bet gan tikai gada procentu likmes ietveršanu līgumā. Šai norādei ir informatīvs raksturs, un tā tiek norādīta vienlaicīgi ar procentiem par aizdevuma izmantošanu, bet neaizstājot to. Tādējādi ar lēmumu norādītajā daļā pieteicējai uzliktais pienākums ir neskaidrs un neprecīzs, un praktiski nav izpildāms.

[9] Par pieteicējas apelācijas sūdzību paskaidrojumu ir iesniegusi Ekonomikas ministrija, norādot, ka neatzīst apelācijas sūdzību šādu argumentu dēļ:

[9.1] Pieteicējas apelācijas sūdzībā nepamatoti norādīts, ka tiesai, taisot spriedumu, bija jānoskaidro, vai iestāde, izdodot administratīvo aktu, ir apsvērusi tā izdošanas lietderību.

Ekonomikas ministrija paskaidro, ka PTAC, pieņemot lēmumu, nebija jāizvērtē lietderības apsvērumi. Saskaņā ar PTAL 25.panta astotās daļas 1.punktu gadījumos, kad konstatēts patērētāju tiesību pārkāpums, PTAC pieņem lēmumu, ar kuru uzdod izbeigt pārkāpumu. Arī Administratīvā apgabaltiesa spriedumā lietā Nr.AA 32-06/7 norādījusi, ja iestāde (PTAC) ir konstatējusi konkrētus apstākļus un atzinusi, ka līguma noteikumi ir netaisnīgi, tai nav jāizdara lietderības apsvērumi, bet jāpieņem lēmums par pārkāpuma novēršanu.

[9.2] Pieteicēja apelācijas sūdzībā nepamatoti norādījusi, ka nav saprotams, kādā veidā izpildāms iestādes uzliktais pienākums veikt pieprasītās

izmaiņas ar patērētājiem noslēgtajos līgumos. Saskaņā ar Civillikuma 1402.pantu saistību tiesības rodas vai nu no tiesiska darījuma, vai no neatļautas darbības, vai pēc likuma.

Tādējādi izmaiņas līgumos var veikt, ja tas paredzēts normatīvajos aktos. PTAC lēmums saskaņā ar PTAL 25.panta septīto daļu ir saistošs ražotājiem, pārdevējiem un pakalpojumu sniedzējiem, tādēļ nepamatoti ir argumenti par tā izpildīšanas sarežģītību vai nelietderīgumu.

[10] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāve apelācijas sūdzību uzturēja uz tajā norādīto motīvu pamata. Atbildētājas pārstāves apelācijas sūdzību uzturēja un lūdza noraidīt pieteikumu. Trešā persona *J.B.* pieteicējas apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu un pievienojas atbildētājas apelācijas sūdzības motīviem, kā arī papildus paskaidroja, ka par preci, kura vēl aizvien atrodas pie viņa, ir veicis piecus maksājumus. Kad vairāk nav spējis maksāt, *J.B.* vēlējies preci atdot atpakaļ, zaudējot pirmo iemaksu, taču pieteicēja preci atpakaļ nav pieņēmusi.

Motīvu daļa

[11] Iepazinusies ar lietas materiāliem un noklausījusies lietas dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas un atbildētājas apelācijas sūdzības ir daļēji pamatotas.

[12] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 302.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Pieteicēja pārsūdzējusi pirmās instances tiesas spriedumu daļā, ar kuru atstāts negrozīts Ekonomikas ministrijas 2005.gada 12.septembra lēmums Nr.6100-07/88 daļā, kas uzliek par pienākumu pieteicējai nodrošināt gada procentu likmes norādīšanu ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos, tai skaitā samazinot procentu maksājumus atbilstoši neapmaksātai aizdevuma daļai, un ietvert gan ar *J.B.*, gan ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos maksājumu summu un preces cenu, ja tiek maksāts atbilstoši patērētāja kreditēšanas līgumam.

Atbildētāja pārsūdzējusi pirmās instances tiesas spriedumu daļā, ar kuru atcelts Ekonomikas ministrijas 2005.gada 12.septembra lēmums Nr.6100-07/88 daļā par pienākuma uzlikšanu pieteicējai veikt procentu pārrēķinu patērētāju kreditēšanas līgumā Nr.L245709, kas noslēgts ar *J.B.*, un atlīdzināt *J.B.* pārmaksāto naudas summu par kredīta izmantošanu.

Tādējādi Administratīvā apgabaltiesa izskata lietu pēc būtības iepriekš minētajā apjomā.

Pirmās instances tiesas spriedums ir stājies likumīgā spēkā daļā, ar kuru atcelts Ekonomikas ministrijas 2005.gada 12.septembra lēmums Nr.6100-07/88 daļā, kas uzliek par pienākumu pieteicējai paredzēt patērētāju kreditēšanas līgumā Nr.L245709 *J.B.* atkāpšanās tiesības, kā arī

paredzēt šādas tiesības ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos, un grozīt AS „Lateko Līzings" patērētājiem piedāvātos līguma projektus; ar kuru izbeigta tiesvedība daļā par Ekonomikas ministrijas 2005.gada 12.septembra lēmuma Nr.6100-07/88 atcelšanu daļā par šķīrējtiesas klauzulas izslēgšanu no visiem līgumiem.

[13] Saskaņā ar PTAL 8.panta ceturto daļu patērētāja kreditēšanas līgumā ietveramo informāciju, gada procentu likmes aprēķināšanas metodi un kopējo kredīta izmaksu taisnīgu samazināšanu reglamentē Ministru kabineta noteikumi.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.257 11.3.apakšpunktu kreditēšanas līgumā jānorāda sākotnējo iemaksu (ja tāda ir), citas summas un maksājumus, kas patērētājam jāveic, lai atmaksātu kredītu, procentu un citu izmaksu maksājumu skaitu un biežumu vai konkrētus datumus, kā arī maksājumu kopējo summu. Savukārt minēto noteikumu 12.2.apakšpunkts noteic, ka kreditēšanas līgumā par noteiktas preces vai pakalpojuma iegādes finansēšanu papildus noteikumu 11.punktā minētajai informācijai jānorāda arī cenu, par kādu prece vai pakalpojums tiek piedāvāts patērētājam par tūlītēju samaksu, un cenu, ja tiek maksāts atbilstoši kreditēšanas līgumam.

No Līguma 3.punkta izriet, ka *J.B.* Līguma parakstīšanas brīdī samaksāja Ls 180 kā pirmo iemaksu, bet saskaņā ar Līguma 8.punktu 24 mēnešu laikā samaksā vēl Ls 1313,76 (Ls 54,74x24), kas kopā sastāda Ls 1493,76, taču minētās summas Līgumā nav norādītas, tādējādi nav ievērotas Noteikumu Nr.257 11.3 un 12.2.apakšpunktu prasības, līdz ar to *J.B.* netika nodrošināta iespēja saņemt skaidru un pilnīgu informāciju par pieteicējas sniegto pakalpojumu un iegādātās preces cenu. Tādējādi saskaņā ar PTAL 3.panta 3.punktu ir pārkāptas patērētāja tiesības.

[14] PTAL 25.panta ceturtās daļas 6.punktu viena no PTAC galvenajām funkcijām ir patērētāju tiesību ievērošanas uzraudzība līgumu projektos un līgumos, ko patērētāji slēdz ar ražotājiem, pārdevējiem vai pakalpojumu sniedzējiem, arī normatīvajos aktos paredzēto darbību veikšana, lai ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs grozītu līguma projektu vai pārtrauktu pildīt līguma noteikumus, ja līguma projektā vai noslēgtajā līgumā konstatēti netaisnīgi vai neskaidri noteikumi;

PTAL 25.panta astotā daļa noteic, ja konstatēts patērētāju tiesību pārkāpums, kas skar patērētāju individuālās vai grupas intereses (patērētāju kolektīvās intereses), un tas var radīt kaitējumu vai zaudējumus atsevišķa patērētāja tiesībām, PTAC ir tiesīgs pieņemt lēmumu, ar kuru uzdod ražotājam, pārdevējam vai pakalpojuma sniedzējam izbeigt pārkāpumu un veikt noteiktas darbības tā ietekmes novēršanai un kurā nosaka termiņu šo darbību izpildei.

Tādējādi likumdevējs ir piešķīris PTAC tiesības ietekmēt ne tikai līgumu projektu, ko patērētājiem piedāvā pakalpojuma sniedzējs, bet arī ietekmēt jau noslēgto līgumu darbību, lai novērstu netaisnīgu un neskaidru

noteikumu esamību, kas var radīt kaitējumu vai zaudējumus, ietekmi uz atsevišķa patērētāja tiesībām.

[15] Kā izriet no pieteicējas apelācijas sūdzības, pieteicēja neiebilst pret to, ka atbildētāja uzlikusi par pienākumu pieteicējai norādīt piedāvātajos līguma projektos maksājumu summu un preces cenu, ja tiek maksāts atbilstoši patērētāja kreditēšanas līgumam. Pieteicēja iebilst pret atbildētājas prasību norādīt iepriekš minēto informāciju jau noslēgtajos līgumos.

[16] Izvērtējot PTAC tiesības ietekmēt jau noslēgtu līgumu darbību, Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka no PTAL 25.panta ceturtās daļas 6.punkta izriet, ka PTAC, konstatējot, ka ir pārkāptas patērētāja tiesības, ir tiesīgs uzdot grozīt līgumu projektus, bet attiecībā uz jau noslēgtajiem līgumiem PTAC ir tiesīgs uzlikt par pienākumu pārtraukt pildīt tos līguma noteikumus, kurus PTAC atzinis par netaisnīgiem vai neskaidriem (PTAL 3.panta 2.punkts, PTAL 6.pants).

Kā jau Administratīvā apgabaltiesa iepriekš atzina, konkrētajā gadījumā pieteicēja, neievērojot Noteikumu Nr.257 11.3 un 12.2 apakšpunktu, ir pārkāpusi patērētāja tiesības saņemt vispusīgu un pilnīgu informāciju par preci vai pakalpojumu, vai preces vai pakalpojuma cenu (PTAL 3.panta 3.punkts), nevis noteikusi netaisnīgus līguma noteikumus (PTAL 3.panta 2.punkts). Reaģējot uz minēto pārkāpumu, PTAC ir uzlicis par pienākumu pieteicējai ietvert ar *J.B.* noslēgtajā līgumā un citiem patērētajiem noslēgtajos līgumos iztrūkstošo nepieciešamo informāciju, atbilstoši Noteikumiem Nr.257. Tādējādi faktiski PTAC ir uzdevis grozīt jau noslēgtos līgumus, papildinot tos ar likumā noteikto informāciju.

[17] Administratīvās apgabaltiesas ieskatā, šādi rīkojoties, PTAC ir pārkāpis likumā noteikto kompetenci iejaukties civiltiesiskā darījumā. Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka konkrētajā gadījumā PTAC nebija tiesības uzlikt par pienākumu pieteicējai mainīt ar *J.B.* noslēgtā Līguma un ar citiem patērētājiem noslēgto kreditēšanas līgumu noteikumus tikai tāpēc, ka tajos nav norādīta visa Noteikumos Nr.257 paredzētā informācija, jo to neparedz likums. Likums paredz PTAC iejaukšanos jau noslēgtajos līgumos tikai tad, ja tiek konstatēti netaisnīgi līguma noteikumi. Pārējos gadījumos PTAC ir tiesības izmantot citus normatīvajos aktos atļautos ietekmēšanas līdzekļus, piemēram, pakalpojuma sniedzēja saukšanu pie administratīvās atbildības par kreditēšanas noteikumu pārkāpšanu (LAPK 155.^{10} pants).

Ievērojot minēto, Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka Ekonomikas ministrijas 2005.gada 12.septembra lēmums Nr.6100-07/88 daļā, ar kuru atstāts negrozīts PTAC 2005.gada 5.jūlija lēmums Nr.1/06-4332 daļā, ar kuru no pieteicējas pieprasīts ietvert gan ar *J.B.*, gan ar citiem

patērētājiem noslēgtajos līgumos maksājumu summu un preces cenu saskaņā ar kreditēšanas līgumu, par nepamatotu un tāpēc atceļamu.

[18] PTAC lēmumā ir arī pieprasīts:

1) pārrēķināt procentu maksājumus par kredīta izmantošanu, atbilstoši Noteikumiem Nr.257, un atlīdzināt *J.B.* pārmaksāto naudas summu par kredīta izmantošanu;

2) nodrošināt gada procentu likmes norādīšanu ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos, atbilstoši Noteikumu Nr.257 prasībām, tai skaitā procentu maksājumus atbilstoši neapmaksātai aizdevuma daļai.

Izvērtējot uzlikto pienākumu pamatotību, Administratīvā apgabaltiesa secina tālāk minēto.

[19] Noteikumu Nr.257 10.2.punkts paredz, ka kreditēšanas līgumā ir jānorāda gada procentu likme. Lietā nav strīda par to, ka Līguma 6.punktā ir norādīta gada procentu likme 14,4 procenti, kā arī nav strīda par to, ka Līguma 7.punktā norādītajā maksājumu grafikā katru mēnesi maksājamie procenti ir aprēķināti no vienas un tās pašas summas, lai gan pamatparāds ar katru mēneša izdarīto maksājumu samazinās, līdz ar to faktiski gada procentu likme ir apmēram 29 procenti.

Saskaņā ar Civillikuma 1753.pantu ar procentiem jāsaprot tā atlīdzība, kas dodama par kādas naudas summas lietošanas atvēlējumu, samērā ar viņu daudzumu un lietošanas ilgumu. Tātad procenti maksājami par kapitāla lietošanu. Kā redzams no Līguma, patērētājs veic ikmēneša maksājumus aizdevuma atmaksai, tādējādi katru mēnesi aizņēmēja pamatparāds samazinās un attiecīgi jāsamazinās arī procentu maksājumam, taču no Līguma 7.punktā norādītā maksājumu grafika šāda kārtība neizriet.

Administratīvās apgabaltiesas ieskatā pieteicējas noteiktā procentu aprēķināšanas kārtība patērētāju nostāda neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām, jo galarezultātā patērētājs ir spiests maksāt vairāk, nekā to paredz līgumā norādītā gada procentu likme. Tādējādi, atbilstoši PTAL 5.panta otrās daļas 5.punktam, šādi Līguma noteikumi ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu.

[20] Turklāt, kā izriet no lietas materiāliem, ar *J.B.* noslēgts iepriekš sastādīts tipveida līgums, tātad tāds līgums, ko vienpusēji izstrādājusi pieteicēja un, kā izriet no trešās personas *J.B.* paskaidrojumiem, ar *J.B.* Līguma noteikumi nav tikuši apspriesti. Saskaņā ar PTAL 6.panta piekto daļu līguma noteikums vienmēr ir uzskatāms par savstarpēji neapspriestu, ja līgums sastādīts iepriekš un patērētājam nav bijis iespējams ietekmēt attiecīgā līguma noteikumus. Minētā panta septītā daļa noteic, ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, viņa pienākums ir to pierādīt.

Tā kā pieteicēja Līgumu bija sastādījusi iepriekš un lietā nav gūti pierādījumi, ka procentu aprēķināšanas kārtība būtu apspriesta ar *J.B.*,

uzskatāms, ka attiecīgie Līguma noteikumi ir uzskatāmi par savstarpēji neapspriestiem.

[21] Saskaņā ar PTAL 6.panta trešās daļas 1.punktu līguma noteikums, kuru līgumslēdzējas puses savstarpēji nav apspriedušas, ir netaisnīgs, ja tas pretēji labticīguma prasībām rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam. Par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas ir pretrunā ar šā likuma 5.pantu.

Ievērojot minēto un iepriekš konstatētos divus apstākļus, proti, Līguma noteikumu savstarpēja neapspriešana un Līguma noteikumu neatbilstība PTAL 5.pantam, secināms, ka Līguma noteikumi, kas faktiski paredz procentu aprēķinu no neesoša parāda, ir atzīstami par netaisnīgiem noteikumiem PTAL 6.panta izpratnē.

Līdz ar to PTAC saskaņā ar PTAL 25.panta ceturtās daļas 6.punktu un 25.panta astoto daļu pamatoti uzlika par pienākumu pārrēķināt Līguma 7.punktā norādītos procentu maksājumus par kredīta izmantošanu atbilstoši neapmaksātai aizdevuma daļai, tādējādi uzliekot par pienākumu pārtraukt netaisnīgo noteikumu izpildi un novēršot to ietekmi uz patērētāja tiesībām.

[22] Lēmums paredz atlīdzināt *J.B.* pārmaksāto naudas summu. Lai varētu konstatēt pienākumu maksāt, atbildētājai bija jākonstatē, ka ir notikusi pārmaksa. No *J.B.* un pieteicējas paskaidrojumiem izriet, ka *J.B.* ir veicis tikai pirmos piecus maksājumus, taču šo apstākli atbildētāja nav noskaidrojusi un pārbaudījusi, līdz ar to atbildētājas secinājums par pārmaksu ir nepamatots, tādēļ PTAC uzlikto pienākumu atlīdzināt *J.B.* pārmaksāto naudas summu nevar atzīt par tiesisku.

Līdz ar to Ekonomikas ministrijas 2005.gada 12.septembra lēmums Nr.6100-07/88 daļā, ar kuru atstāts negrozīts PTAC 2005.gada 5.jūlija lēmums Nr.1/06-4332 daļā, ar kuru pieteicējai pieprasīts atlīdzināt *J.B.* pārmaksāto naudas summu par kredīta izmantošanu, ir atceļams kā nepamatots.

[23] Lēmums paredz nodrošināt gada procentu likmes norādīšanu ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos, atbilstoši Noteikumu Nr.257 prasībām, tai skaitā procentu maksājumus atbilstoši neapmaksātai aizdevuma daļai.

Ievērojot to, ka PTAC izvērtētajā Līgumā ir norādīta gada procentu likme 14,4 procenti, un atbildētājas Lēmumā ir atzīts, ka PTAC ir pamatoti uzlicis pieteicējai pienākumu pārrēķināt procentu maksājumus par kredīta izmantošanu pēc likmes 14,4 procenti gadā (tātad atbildētāja atzīst, ka jāņem vērā tieši Līgumā norādītā likme, nevis faktiski no Līguma izrietošā likme 29 procenti), kā arī ievērojot to, ka atbildētājas Lēmumā nav dots pamatojums, kāpēc Līgumā norādītā likme nav aprēķināta atbilstoši Noteikumu Nr.257 pielikumā esošajai formulai, Administratīvās

apgabaltiesas ieskatā atbildētājas prasība nodrošināt gada procentu likmes norādīšanu ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos ir nepamatota un tā neatbilst PTAL 25.panta ceturtās daļas 6.punkta un 25.panta astotās daļas noteikumiem.

Tādējādi Ekonomikas ministrijas 2005.gada 12.septembra lēmums Nr.6100-07/88 daļā, ar kuru atstāts negrozīts PTAC 2005.gada 5.jūlija lēmums Nr.1/06-4332 daļā, ar kuru pieteicējai uzlikts pienākums nodrošināt gada procentu likmes norādīšanu ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos, atbilstoši Noteikumu Nr.257 prasībām, nav pamatots un tiesisks, tādēļ tas ir atceļams.

[24] No Lēmuma izriet pieteicējas pienākums nodrošināt procentu maksājumu norādīšanu ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos, atbilstoši neapmaksātai aizdevuma daļai.

Balstoties uz sprieduma [19-21] punktos norādīto motivāciju, kā arī ievērojot no PTAL 25.panta astotās daļas izrietošās PTAC tiesības pieņemt lēmumu par aizliegumu ne tikai saistībā ar viena patērētāja interesēm, bet arī aizsargājot kolektīvās intereses, Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka netaisnīgu Līguma noteikumu konstatēšana *J.B.* gadījumā, bija pamats PTAC veikt darbības, lai pārtrauktu šādu noteikumu darbību arī attiecībā pret citiem patērētājiem, ar kuriem pieteicēja noslēgusi tāda paša veida standartlīgumus kā ar *J.B.*, un uzlikt par pienākumu nodrošināt procentu maksājumu par kredīta izmantošanu norādīšanu jau noslēgtajos līgumos, atbilstoši neapmaksātai aizdevuma daļai.

[25] Ievērojot visu iepriekš minēto, Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesas spriedums ir daļēji pamatots.

Administratīvā apgabaltiesa nepiekrīt pirmās instances tiesas spriedumā izdarītajiem secinājumiem par to, ka PTAC ir tiesības pieņemt tikai konstatējošus administratīvos aktus individuālo strīdu lietās. Šāds secinājums neizriet no PTAC darbību regulējošiem normatīvajiem aktiem un ir pretrunā ar PTAL mērķi nodrošināt efektīvu patērētāju tiesību aizsardzību.

[26] Pieteicēja, iesniedzot apelācijas sūdzību, samaksāja 5 latus *(lietas lapa 107)*.

Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmajā daļā noteikts, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Atbilstoši šā likuma 34.panta pirmajai daļai atbildētājs lietā ir Latvijas Republika. Līdz ar to Latvijas Republikai uzliekams pienākums atmaksāt pieteicējai tās samaksāto valsts nodevu 5 latu apmērā.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

n o s p r i e d a:

Daļēji apmierināt akciju sabiedrības „Lateko līzings" pieteikumu par Ekonomikas ministrijas 2005.gada 12.septembra lēmuma Nr.6100-07/88 atcelšanu.

Atcelt no tā pieņemšanas dienas Ekonomikas ministrijas 2005.gada 12.septembra lēmumu Nr.6100-07/88 daļā, ar kuru atstāts negrozīts Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2005.gada 5.jūlija lēmums Nr.1/06-4332 daļā, ar kuru akciju sabiedrībai „Lateko līzings" uzlikts pienākums:

1) atlīdzināt *J.B.* pārmaksāto naudas summu par kredīta izmantošanu,
2) nodrošināt gada procentu likmes norādīšanu ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos;
3) ietvert gan ar *J.B.*, gan ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos maksājumu summu un preces cenu saskaņā ar kreditēšanas līgumu.

Noraidīt pieteikumu par Ekonomikas ministrijas 2005.gada 12.septembra lēmuma Nr.6100-07/88 atcelšanu daļā, kas uzliek par pienākumu akciju sabiedrībai „Lateko līzings" pārrēķināt ar *J.B.* un citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos noteiktos procentu maksājumus par kredīta izmantošanu, atbilstoši neapmaksātai aizdevuma daļai.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu akciju sabiedrībai „Lateko līzings" samaksāto valsts nodevu Ls 5 apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā trīsdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja: S.Liniņa

Tiesneši I.Amona

U.Bērziņš